

▲ พระสงฆ์วัด Myoshin-ji มารวมตัวกันที่โบสถ์ Butsuden เพื่อทำพิธี “อาบะ มัทสุริ” หรือวันประสูติของพระพุทธเจ้า

▼ ผู้เขียนไปเยือนดูพระประกอบพิธีที่ประตูด้านข้างของโบสถ์ หรือวันประสูติของพระพุทธเจ้า

▲ พระสงฆ์เรียงรายกับเตี้ยดำในโบสถ์

วัดเมียวชินจิกับวัดลูก (ทัตจูจิอิน) กว่า 40 วัด

| ทัศนวิสัย มัทสุโอะ |

ตั้ง แต่ฤดูใบไม้ร่วงปีที่ผ่านมามาจนถึงฤดูใบไม้ผลิปีนี้ ผู้เขียนไปเยือนวัดเมียวชินจิทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเกียวโตมานับครั้งไม่ถ้วน เพราะที่นี่มีวัดลูก (ทัตจูจิอิน) ดัง ๆ หลายต่อหลายแห่ง

“ทัตจูจิอิน” เขียนเป็นตัวคันจิว่า「塔頭」คันจิตัวแรก หรือ「塔」หรือ「ทัต」หมายถึง

“เจดีย์” หรือ “สุสาน” ตั้งแต่เมื่อเจ้าอาวาสหรือพระผู้ใหญ่ของวัดเซนลงจากตำแหน่ง หรือชราภาพ พระผู้น้อย และลูกศิษย์ลูกหาจะพากันสร้างวัดเล็ก ๆ หรือสร้างกุฏิพำนักในบ้นปลายชีวิตถวาย และเมื่อมรณภาพไปก็จะสร้างเจดีย์เป็นสุสานไว้ในบริเวณวัดใหญ่ ๆ เพื่อสานต่อคำสอน และคอยผลัดเปลี่ยนกันดูแลสุสานอยู่รอบ ๆ คันจิตัวที่สองหรือ「頭」อ่านว่า “โอะโทะริ” หมายถึง “รายล้อม” วัดเซนขนาดใหญ่หลายต่อหลายแห่ง รวมทั้งวัดเมียวชินจิก็มี “ทัตจูจิอิน” รายล้อมมากมาย

ธรรมเนียมการสร้าง “ทัตจูจิอิน” ดังกล่าวเชื่อว่ามาจากวัดเซนในจีน แต่ในจีนนั้น หลังพระรูปนั้น ๆ มรณภาพไป ก็จะไม่มีการปั้นมาพำนักอาศัยต่อคงเป็นกุฏิสำหรับพระรูปนั้น ๆ เพียงระยะสั้น ๆ เมื่อวันเวลาผ่านไป ธรรมเนียมดังกล่าวที่เผยแพร่เข้ามาในญี่ปุ่น ได้เปลี่ยนแปลงไป ทัตจูจิอินเปลี่ยนจากกุฏิชั่วคราวกลายเป็นวัดลูกถาวรในเครือวัดใหญ่ ๆ ต้นสังกัดวัดลูกบางวัดมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากกว่าวัดใหญ่ต้นสังกัดก็มี

Beni Shidare-zakura อายุราว 50 ปีในสวน Yoko-en ของวัด Taizo-in ►

▲ สกฟว Kaifuku Train ที่วิ่งผ่านสถานี Myoshin-ji

เมื่อล่วงมาถึงสมัยมูโรมาจิ (ค.ศ.1336-1573) วัดขนาดใหญ่ 5-6 แห่ง (โกะซัน) ในกรุงเกียวโตพากันสร้างหัตตจูจินเป็นที่พำนักของพระสงฆ์กันมากมาย เกิดมีการชงฆ์กำลังพลจากรัฐบาล บะกุกุต้องออกกฎหมายห้ามสร้างหัตตจูจินโดยไม่ได้รับอนุญาต และเมื่อเข้าสู่สมัยอะสุจิโมะโอะยาม่า (ค.ศ.1573-1603) บรรดาไดเมียวที่ปกครองหัวเมืองต่าง ๆ ก็พากันสร้างวัดเล็กวัดน้อยถวายให้กับพระสงฆ์ที่ตนศรัทธา ต่อมาวัดเหล่านี้ก็กลายเป็นหัตตจูจินสังกัดวัดใหญ่ ๆ พร้อม ๆ กับเป็นกุฏิพำนักของพระสงฆ์รูปนั้น ๆ ด้วย

ปัจจุบันหัตตจูจินเป็นวัดลูกในเครือวัดใหญ่ที่มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง มีลูกศิษย์ลูกหาที่มาสร้างสุสานให้บรรพบุรุษของตนในพื้นที่วัด และหลายวัดยังมีโบสถ์มิมิฮาร มีเรือนน้ำชา มีสวนงามที่มาของรายได้ของตนเองต่างหาก แต่ยังร่วมทำพิธีสงฆ์ขนาดใหญ่ในวันสำคัญต่าง ๆ ร่วมกันที่โบสถ์ใหญ่ของวัดในสังกัด วัดลูกเหล่านี้ยังเป็นสมบัติที่สืบทอดกันของลูกหลานเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ หรืออีกนัยหนึ่งกลายเป็นที่อยู่อาศัย เป็นสมบัติของคนในตระกูลอีกด้วย

วัดเมียวชินจิที่ผู้เขียนแวะเวียนไปเยือนต่อเนื่องกันนี้ในหลายเดือนที่ผ่านมา เป็นวัดเซน นิกายรินไซชู จักรพรรดิฮานะโอะโนะทงกวางยพระราชวังสำหรับแปรพระราชฐาน สร้างเป็นวัดเมื่อปี 1342 พระเอะเงนได้รับเลือกให้เป็นเจ้าอาวาสท่านแรก ปัจจุบันมีวัดในเครือทั่วประเทศ รวม 3,350 วัด วัดลูกหรือหัตตจูจินมี 46 วัด 37 วัดเรียงรายกันอยู่ในบริเวณรอบ ๆ ลานวัดในเขตฮานะโอะโนะที่เหลื่ออยู่ห่างออกไปไม่ไกลกันนัก ช่วงที่รุ่งเรืองที่สุดของวัดว่ากันว่า มีอาณาบริเวณกินไปถึง 12 ตำบล โดยรอบประกอบไปด้วยประตูซันมง โบสถ์บุทสึเดง วิหารฮัตโต และสถาปัตยกรรมเก่าแก่มากมาย จากความกว้างขวางใหญ่โต และความงดงามของธรรมชาติบริเวณนี้ทำให้ผู้คนในอดีตพากันขนานนามวัดว่าเป็น “นิชิโนะโกะโอะ” หรือ “พระราชวังอิมพีเรียลทิศตะวันตก”

▲ น้ำชาอุ่น ๆ กับขนมหวานสีม่วงขาว เช่นเดียวกับวิสทิเรียของวัด Chokei-in

▲ วัด Chokei-ji เปิดให้เข้าชมช่วงวิสทิเรียอายุ 140 ปี บานเพียง 3 วัน

วัดเมียวชินจิเสียหายหนักหลังเหตุการณ์สงครามกลางเมืองโอนินในะรังในปี 1467 มีการแย่งชิงบัลลังค์โชกุนกันระหว่างนักรบสองสามตระกูล พื้นที่หลักของสงครามอยู่ในกรุงเกียวโตสู้รบกันยาวนานกว่า 11 ปี ส่งผลให้วัดใหญ่ ๆ รวมทั้งวัดเมียวชินจิถูกเพลิงเผาผลาญเสียหายหนัก จนกระทั่งพระเสกโคโชชินเจ้าอาวาสชื่อหนึ่งในหก รูป ของวัดเข้ามาฟื้นฟู ท่านได้อบรมสั่งสอนพระสงฆ์ของวัดให้ ๆ ความสำคัญต่อชาวไร่ชาวนา ทำบุญที่รายรับรายจ่ายของวัดที่เที่ยงตรง ส่งเงินไปทำนุบำรุงวัดในเครือในภูมิภาคต่าง ๆ เป็นที่เคารพนับถือของศิษยานุศิษย์ทั่วประเทศ พระเสกโคมีลูกศิษย์เอก (โฮชิ) อยู่ 4 รูป ได้แก่ พระเคเสนชิริว พระโกะเคโชทง พระโทโยเอโจ และพระโทเกกุโฮ เซนเงะทสึ พระสงฆ์ทั้ง 4 รูป ได้แยกย้ายกันเผยแผ่คำสอนของพระเสกโค จนเกิดวัดในเครือมากมายทั่วประเทศ

พระลูกศิษย์เอก 4 รูปนี้ยังเป็นผู้นำของวัดหัตตจูจิอินกว่า 40 วัดอีกด้วย ปัจจุบันหัตตจูจิอิน ของวัดเมียวชินจิจำแนกได้เป็น 4 สายใหญ่ ๆ ได้แก่ ริวเซนสะ ไทโกสะ อุนริวสะ และโซทะ กุสะ โดยหลักการแล้วยึดมั่นในคำสอนของพระเสกโคเหมือน ๆ กัน แต่จะแตกต่างกันเล็กน้อยด้านพิธีรีตอง และมีหัตตจูจิอินบางวัด เช่น วัดไทโซอิน วัดเทนจูอิน วัดโยเกอิน วัดโคโบอิน ที่ถือกันว่าเป็นวัดต้น

▲ เบื้องมณีเปลี่ยนสีงามที่วัด Keishun-in

▲ ทางเข้าวัดที่บิวสก็เรียสวางดับใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง

▲ ประตู Sanmon สถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่สุดของวัด Myoshin-ji

กำเนิดของคำสอนหลักของพระเสกโค และพระลูกศิษย์เอก

หัตตจูจิอินที่ผู้เขียนเพิ่งไปเยือนมาสด ๆ ร้อน ๆ คือ วัดโจเคอิน มีประวัติว่าสร้างเมื่อปี 1,600 โดยพี่สาวของเนะเนะ ภรรยาคนแรกของฮิเดโยชิ นักบวชผู้รวบรวมประเทศก่อนเข้าสู่สมัยเอโดะ ภายในตัววัดที่ไม่ใหญ่โตนัก มีเรือนรับรองที่เป็นโบสถ์ไม้เล็ก ๆ ด้านหน้าเป็นสวนวิสทีเรียอายุราว 140 ปี ทุกปีทางวัดจะเปิดให้เข้าชมเพียง 3-4 วัน ทั้งงดงามเงียบสงบ หาทີเปรียบไม่ได้

ก่อนหน้าวิสทีเรียจะบาน ก็เพิ่งไปชมซากุระสายพันธุ์เบนิชิดาเรตันใหญ่ อายุราว 50 ปีที่สวนโยะโคเอิน ของวัดไทโซอิน มาหมาด ๆ ซากุระต้นนี้ สีส้มพุดตระหง่านอยู่ที่หน้าประตูสวน หากรีบไปแต่เช้าคนยังไม่มากจะถ่ายภาพได้งดงาม ไทโซอินมีประวัติว่าสร้างมาตั้งแต่ปี 1404 แถวย่านเซนบงโดริมัทซุบาร่า แต่ภายหลังได้ย้ายมาสร้างใหม่ภายในลานวัดเมียวชินจินอกจากซากุระแล้ว ใบไม้เปลี่ยนสีช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนก็งดงามไม่น้อย

อีกสองวัดหัตตจูจิอินที่ไปมา คือ วัดเคซุนอิน และวัดไดโฮอิน ที่ต่างก็มีสวนเมเปิ้ลงามชมได้ ในระยะเวลาใกล้เคียงกันทั้งคู่ เคซุนอินสร้างโดยหลานปู่ของโอดะโนบุ나가 นักบวชหนึ่งในสามคนที่พยายามรวบรวมประเทศในปี 1598 แต่ถูกทำลายเสียหายปล่อยร้างจนถึงปี 1632 ก็มีคินโนตระกูลคบตีจากมณฑลมิโนเข้ามาปฏิสังขรณ์ ส่วนวัดไดโฮอิน นั้น เป็นวัดประจำตระกูลของसानาดะโนะ บยุกิ นักบวชในสมัยต้นเอโดะผู้ครองมณฑลทสึได สวนเมเปิ้ลที่ประกอบไปด้วยเรือน้ำชาที่นิ่งงดงามเป็นพิเศษ จะเปิดให้ชมเพียงไม่กี่วันเท่านั้น

หัตตจูจิอิน อีกวัดหนึ่งที่ไปมาหลายต่อหลายรอบแต่เพิ่งมารู้ว่าเป็นหนึ่งในวัดลูกของวัดเมียวชินจินอกลานวัดคือวัดเรียวอันจิมรดกโลก นอกจากผู้เขียนแล้ว นักท่องเที่ยวชาวไทย และจากทั่วโลกก็คงเคยแวะมาเยือนสวนหิน 15 ก้อนนี้กันอย่าง

▲ ดอกเล็ก ๆ สีส้มพุดระย้าลงบางรอดพ้นกรวดด้านล่าง

น้อยครั้งหนึ่ง วัดนี้เริ่มแรกสร้างโดยพระบัญชาของจักรพรรดิ เอนยูในปี 984 และใช้ชื่อวัดเช่นเดียวกับพระนามของจักรพรรดิ จนกระทั่งในปี 1450 ที่ดินบริเวณนี้ถูกมอบให้โชโจะกว่าคัทซุโมะโตะ ผู้ทำนุบำรุงวัดเมียวชินจิ จึงเปลี่ยนชื่อเป็นวัดเรียวอันจิพร้อมกลายมาเป็นวัดที่ตูลุจินของวัดเมียวชินจิจบจนทุกวันนี้

วัดพุทธในญี่ปุ่นแยกเป็นนิกายใหญ่ ๆ กว่า 13 นิกาย มีวัดเล็กใหญ่กระจายกันทั่วประเทศ กว่า 75,000 วัด ในอดีตวัดใหญ่ ๆ หลายวัดมีศิษยานุศิษย์มากมาย มีเงินบริจาคสร้าง สถาปัตยกรรมใหญ่โต บางวัดสะสมกำลังพลจนเป็นที่กังวลของนักรบที่ปกครองบ้านเมือง หลังนักรบในตระกูลโทกูงาวะรวบรวม และปกครองประเทศให้สงบมรณ วัดจึงอยู่ใต้การควบคุม และทำนุบำรุงอย่างใกล้ชิดของชนชั้นนักรบ ทำหน้าที่คุมทะเบียนราษฎร เก็บหลักฐานประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นที่วัดตั้งอยู่ ฯลฯ มีรายได้หลักจากการ

บริจาคของผู้คนรอบข้างที่ต่างก็มีสุสานบรรพบุรุษของตนในวัดประจำตำบล หลังรัฐบาลเมจิ ประกาศสถาปนาชินโตเป็นศาสนาประจำชาติ วัดพุทธใหญ่ ๆ หลายแห่งก็สูญเสียรายได้ ต้องนำที่ดิน ตัดแบ่งไปขายประคองกันมาโดยตลอด

เมียวชินจิขึ้นชื่อว่าเป็น “โชโรบังซุร่า” หรือ “วัดที่เข้มงวดด้านการทำบุญชื้อรายรับรายจ่ายไม่สุรุ่ยสุร่าย แม้จะเผชิญสงครามกลางเมือง ตลอดจนการลดบทบาทวัดในสมัยเมจิ ก็ยังรักษาทั้งวัดใหญ่ และวัดลูกกว่า 40 แห่งมาจนทุกวันนี้ การเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมสวน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่วัดก็เป็นหนึ่งในการดูแลรายรับรายจ่ายของวัดที่น่าเรียนรู้ อย่างหนึ่ง

* วัดเมียวชินจิ และวัดลูกส่วนใหญ่กระจุกกันอยู่ที่ตำบลฮานาโอะในเส้นทางสะดวกด้วยรถประจำทางหรือรถไฟสาย Keihan Train ที่ไปจอดใกล้ ๆ ประตูด้านทิศเหนือของวัด

▲ สวนงามของวัด Daiho-in

▲ ประตูทางเข้าวัด Ryoan-ji บนดงโกล

▲ ห้องน้ำชาในสวนของวัด Daiho-in

▲ สวนหิน 15 ก้อนอันมีชื่อเสียงของวัด Ryoan-ji